

358e concert
Zondag 26 januari 2014
20.00 uur

**CHRISTIANNE
STOTIJN,
MEZZOSOPRAAN**
**RICK STOTIJN,
CONTRABAS**
**JOSEPH BREINL,
PIANO**

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

PROGRAMMA

Johannes Brahms (1833-1897)
'Gestillte Sehnsucht' op. 91 (Rückert) (1884),
mezzosopraan, piano en contrabas**

Giovanni Bottesini (1821-1889)
'Capriccio di bravura' (1886)
contrabas en piano
Andante - Allegro con fuoco - Animato

Maurice Ravel (1875-1937)
Cinq mélodies populaires grecques (1904)
mezzosopraan en piano

Le réveil de la mariée
La-bas, vers l'église
Quel galant m'est comparable
Chanson des cueilleuses de lentisques
Tout gai!

Michail Glinka (1804-1857)
Twee liederen
Hoe zoet is het bij jou te zijn (Ryndin) (1840)
Reislied (Kubolnik) (1840)

mezzosopraan en piano
Twijfel (Kubolnik) (1838)
mezzosopraan, contrabas en piano
(arr. onbekend)

PAUZE

Ned Rorem (1923)
'How Like a Winter' (2012-'13)
mezzosopraan, contrabas en piano
(op 2 sonnetten van William Shakespeare)
(wereldpremière 29 oktober 2013, Koninklijk
Concertgebouw Amsterdam)

Emil Tabakov (1947)
'Motieven' voor contrabas solo (1968)

Michel van der Aa (1970)
Miles away / And how are we today? (2012)
mezzosopraan, contrabas en piano
(op tekst van Carol Ann Duffy)

William Bolcom (1938)
Uit 'Cabaret Songs' (Weinstein) (1963-'96)
Fur (Murray the Furrier)*
Places to live**
The Actor**
Song of Black Max*

arr. met contrabas door *Wijnand van Klaveren,
**Marijen van Prooijen

De carrière van **Christianne Stotijn** heeft sinds zij in 2003, cum laude, haar zangopleiding voltooid een hoge vlucht genomen en zij behoort thans tot de internationaal veelgevraagde zangsolisten onder dirigenten als Claudio Abbado, Ivan Fischer, Andris Nelsons en Gustavo Dudamel. Vermeldenswaard is haar samenwerking met Bernard Haitink in werken van Mahler. Zij trad op in meerdere grote operarollen en bouwde een grote reputatie op in het liedrepertoire. Zij trad eerder op in onze serie: in 2007 eveneens met haar broer Rick en Joseph Breinl en in 2011 met Julius Drake en Isabelle van Keulen. **Rick Stotijn**, evenals Christianne winnaar van de Nederlandse Muziekprijs (8 maart 2013), begon op zijn achtste jaar met lessen op de contrabas en werd vervolgens toegelaten tot de 'jong talent'-klassen van de conservatoria in Utrecht en Amsterdam. Zijn internationale solocarrière is inmiddels in een stroomversnelling gekomen; de cd met werken van Bottesini oogstte internationaal de hoogst mogelijke lof. **Joseph Breinl** studeerde in 1999 summa cum laude af in zijn geboortestad München en complementeerde zijn studies in Amsterdam bij o.a. Rudolf Jansen en Udo Reinemann. In 2003 was hij winnaar van de Wigmore Hall International Song Competition. Sinds 2010 is hij professor Liedinterpretatie aan de Hochschule für Musik te Graz.

Uit de toelichting van Christianne bij dit concert: *Mijn broer Rick Stotijn, Joseph Breinl en ik hebben gezocht naar een programma, dat alle elementen in zich draagt om het publiek te verrassen, te bewegen, uit te dagen en te omarmen. Dit betekent dat de rode lijn van het programma begint bij romantisch, traditioneel repertoire, zoals de liederen van Brahms, Glinka en Ravel en een virtuoos uitstapje voor de contrabas (Bottesini). Omdat er weinig muziek bestaat voor de unieke combinatie contrabas, piano en stem was het voor ons een grote kans en uitdaging zowel de oudere, meer 'conventionele' en lyrische Amerikaanse componist **Ned Rorem** als de veelzijdige en uitdagende **Michel van der Aa** uit te nodigen voor ons drieën te componeren. Een aantal jaren geleden hoorde ik muziek van **Ned Rorem**, gezongen door Susan Graham en ik werd meteen getroffen door zijn lyriek en eigen stijl, die toch vanuit harmonie en traditie is opgebouwd. Bovendien heeft hij veel ervaring met componeren voor kamermuziekbezetting en zangstem. **Michel van der Aa** bouwt hierop voort met nieuwe expres-*

siemiddelen. Hij schreef al eerder een stuk voor mij en het Concertgebouworkest, 'Spaces of Blank', waarin ook elektronische elementen zijn toegevoegd zonder de relatie met de aangrijpende poëzie van Emily Dickinson, Anne Carson en Rozalie Hirs te verliezen. Ook Michel gaat uit van 'tekst en verhaal'. Zo heeft hij voor de triocomposities teksten gekozen van Carol Ann Duffy, veel rauwere en soms bitter-ironische poëzie. Daardoor echter een sterke combinatie met de specifieke donkere klank en mogelijkheden van de contrabas! Puur toevallig ontmoette ik vorig jaar, tijdens een festival te Californië (directeur Leif Ove Andsnes) ook de Amerikaanse componist, **William Bolcom**. Andsnes stelde mij voor om Bolcoms 'Cabaret-Songs', die ik toen nog niet kende, uit te voeren met pianist en 'Bolcom-kenner' Marc-André Hamelin. Dit werd een ware ontdekkingstocht! Zo origineel en fantastisch geschreven voor de stem en tegelijkertijd heel pianistisch en virtuoos. Het leek ons een fijn idee om enkele Cabaret-Songs te laten bewerken voor zang, piano en contrabas en dit hebben contrabassist/componist **Marijn van Prooijen** en organist/componist **Wijnand van Klaveren** zeer origineel en vol humor gedaan. Al jaren lang spreken mijn broer en ik over het idee veel meer samen te werken, te meer omdat we niet alleen een muzikale taal delen, maar ook humor en 'adem', waardoor het soms lijkt of we 'muzikale tweelingen' zijn met een onderlinge taal zonder woorden waar Joseph vaak om glimlacht en de flexibiliteit hierin deelt en geniet.

Liederen, zoals die vanaf het einde van de achttiende en in de negentiende eeuw ontstonden werden vrijwel uitsluitend gecomponeerd voor zangstem met klavier. Schubert voegde in 1828 de klarinet toe in 'Der Hirt auf dem Felsen' en ook Spohr heeft liederen met, naast de pianobegeleiding, ook viool- of klarinetpartijen geschreven. **Brahms** componeerde in 1863

een lied met piano- en altvioolbegeleiding (*Geistliches Wiegenlied*) ter gelegenheid van het huwelijk van zijn vriend de violist Joseph Joachim met de zangeres Amalie Weiss. Toen het huwelijk 20 jaar later op de klippen dreigde te lopen componeerde Brahms *Gestillte Sehnsucht*, eveneens met toevoeging van een altvioolpartij. Deze liederen werden tezamen als op. 91 uitgegeven.

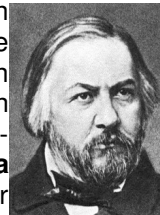
Giovanni Bottesini speelde zo virtuoos dat hij de 'Paganini op de contrabas' werd genoemd. Hij reisde met zijn bas over de wereld en werd bovendien een beroemde dirigent, die in Parijs aan het 'Théâtre des Italiens' werd verbonden. Vaak speelde hij bij operaproducties in de pauzes op zijn bas virtuoze fantasieën op melodieën van de betreffende opera. In 1871 dirigeerde hij in Caïro de première van Verdi's Aida.

De Parijse musicoloog Aubry wilde in 1904 bij een lezing een paar Griekse volksliedjes laten horen. Hij riep de hulp in van de uit Griekenland afkomstige muziekhistoricus Calvocoressi die er vijf vond en vertaalde. Ze zijn afkomstig

van het eiland Chios, gelegen vlakbij de Turkse kust. **Ravel** componeerde er binnen twee dagen muziek bij. Sierlijk, helder en fijnzinnig is de begeleiding van *Le réveil de la mariée*: een man brengt in de morgen zijn bruid een gouden haarlint, 'als je wilt, gaan we trouwen en worden onze families verenigd'. Het kerkklokje klinkt in het ingetogen liedje dat de bijeengestroomde gelovigen *La-bas, vers l' église* bezingt. Mannelijk en zelfbewust is de inleiding van *Quel galant...*, waarna een boerendansje volgt en tot slot een innige liefdesverklaring. Weemoedig is het lied van de 'cueilleuses de lentisques' (de meisjes die kostbare harsen van de mastiekboom opvangen).

Begin 19e eeuw was Rusland op cultureel gebied nog een achtergebleven gebied. Slechts een kleine aristocratische bovenlaag was bekend met de Westerse cultuur, filosofie en wetenschap. Muziekopleidingen bestonden niet, wel was er een rijke traditie van volksmuziek. Westerse componisten zoals Clementi, Field en Cimarosa kwamen wel langs in St. Petersburg en introduceerden daar Westerse muziek. **Mikhail Glinka** volgde lessen bij John Field en trok later naar Milaan en Berlijn voor zijn verdere ontwikkeling. Hij verwerkte vaak Russische volksmuziek in zijn composities en zo groeide hij uit tot de 'stamvader' van de Russische muziek. Zijn opera's *Een leven voor de Tsaar* en *Ruslan en Ludmilla* (1842) betekenden een doorbraak en Liszt, op tournee door Rusland, was onder de indruk en introduceerde op zijn beurt deze muziek in het Westen. In zijn liederen is niet zozeer folklore te horen, eerder een 'Westerse' salonstijl

echter wel met Russisch aandoend pathos. Het *Reislied* gaat over de toen nog maar kort bestaande spoorwegen: gedachten en verlangens (ver)vliegen echter sneller dan de trein kan rijden!

De Amerikaanse componist **Ned Rorem** heeft een groot en veelzijdig oeuvre op zijn naam staan waaronder zo'n vier honderd liederen. Zijn idioom kenmerkt zich door een 'brede' tonaliteit, die hem vele originele mogelijkheden biedt. Over *How Like a Winter* schreef hij o.a.: 'Nothing can be said about music that the music itself can't say better, except how it came to be written... The three instruments of Christianne and Rick Stotijn and Joseph Breinl seem invented to convey the sonnets of William Shakespeare which express loss and separation using the theme of the seasons. Without love it is always a cold, dark winter. The flowers of the spring, the pleasures of summer, 'teeming autumn' come and go but it feels like winter because of the absence of the one who is loved

De Bulgaarse contrabasvirtuoos **Emil Tabakov** maakte net als Bottesini ook een grote carrière als dirigent. In 1977 was hij winnaar van het Internationale 'Nikolai Malko' dirigentenconcours in Kopenhagen. Hij was dirigent van de grote symfonieorkesten van Sofia (waarmee hij vele tournees maakte) en van Belgrado. Hij componeerde 7 symfonieën, soloconcerten en kamermuziek. Zijn *Motieven* voor contrabas solo is gebaseerd op de melodieën en ritmiek van de Bulgaarse volksmuziek.

Voor dit concert gaf de gemeente Deventer een bijdrage in het kader van een 'Kleintje Cultuur'

Volgende concert:
Dinsdag 11 februari 2014
PRAZAK KWARTET
Mozart, KV 589
Berg, Lyrische Suite
Brahms, Strijkkwartet nr. 3
19 u: Inleiding Guus van Es, musicoloog

www.kamermuziek-deventer.nl
www.klassiekemuziekdeventer.nl